

Magtanvendelse på børn og unge under 18 år anbragt på døgninstitutioner i Grønland

En undersøgelse af magtanvendelsesloven rækkevidde

BA- Projekt i JURA, Almen linje

Skrevet af Karen Hjort

Vejleder: Morten Nornild

ECTS-point: 20

Afleveringsdato: 31. maj 2021

Indholdsfortegnelse

Abstract	3
1. Indledning	4
2. Problemfelt	4
2.1 Problemformulering	5
2.2 Afgrænsning.....	5
2.3 Projektets opbygning.....	5
3. Metode	6
3.1 Ændring af projektet under processen.....	6
3.2 Retsdogmatisk metode.....	6
3.3 Kvalitativ metode.....	7
4. Empiri: Interview af døgninstitutioner om magtanvendelse	7
4.1 Resultaterne af interviewene viser at:	8
5. Barnets og den unges rettigheder	9
5.1 Grundloven	10
5.1.1 Den personlige frihed er ukrænkelig, Grl. § 71 stk. 1 og stk. 2	10
5.1.2 Boligens ukrænkelighed Grl. § 72.....	11
5.2 Europæiske menneskerettighedskonvention (EMRK)	11
5.2.1 EMRK-Artikel 3 – Forbud mod tortur, umenneskelig og nedværdigende behandling.....	11
5.2.2 EMRK-artikel 5 – Ret til frihed og sikkerhed.....	12
5.2.3 EMRK-artikel 8 – Ret til respekt for privatliv og familieliv.....	13
5.3 Børnekonventionen	13
5.3.1 Børnekonventionen artikel 3 – Sikring af barnets interesser	13
5.3.2 Børnekonventionen artikel 12 – barnets ret til at blive hørt	14
5.3.5 Børnekonventionen artikel 16 – Beskyttelse af privat- og familielivet	14
5.3.3 Børnekonventionen artikel 37 – Forbud mod tortur og straf	14
5.6 Magtanvendelsesloven	15
5.6.1 Kapitel 1 Indledende bestemmelser.....	15
5.6.2 Kapitel 2 Magtanvendelse	16
5.6.2.1 Magtanvendelsen på ikke sikrede døgninstitutioner for børn.....	17
5.6.3 Kapitel 3 Undersøgelse af et barns person og opholdsrum – Generelt	18
5.6.3.1 Undersøgelse af person og opholdsrum med bestemte grunde	20
5.6.3.2 Særligt om undersøgelse af opholdsrum	21
5.6.3.3 Særligt om undersøgelse af person.....	21

5.6.4 Kapitel 4 Kontrol med brevveksling, telefonsamtaler og andet kommunikation – Generelt	22
5.6.5 Kapitel 5 Tilvænningsperiode i 14 dage efter anbringelser	23
5.6.6 Kapitel 7 Registrering og indberetning – Generelle bestemmelser	24
5.7 Andre specielle love vedrørende magtanvendelsesloven	25
5.6.1 Kriminalloven.....	25
5.7.1.1 Nødværge § 9	25
5.6.1.2 Nødret § 10.....	25
6. Offentlighedsloven - Landstingslov nr. 9 af 13. juni 1994 om offentlighed i forvaltningen	26
7. Konklusion	26
8. Litteraturliste	30

Abstract

The project is a study about the use of legal force at the residential institutions for children under the ages of 18 in Greenland.

Inatsisartutloven nr. 1 af 23. november 2013 om magtanvendelse på det sociale område authorize the use of force in the residential institutions for children, under certain circumstances such as in emergency situations.

The use of force prescribes that the use of force must be done with respect for the child's integrity and self-determination.

Inatsisartutloven nr 1af 23. November 2013 om magtanvendelse på det sociale område is created on the basic principles of: minimum intervention, proportionality, legality, the principle of individuality, social pedagogical support, care and openness.

Inatsisartutloven nr 1af 23. november 2013 om magtanvendelse på det sociale område prescribes that the use of force never must replace care and social pedagogical assistance and must be limited to what is absolutely necessary and must otherwise be in reasonable proportion to what is wanted to be achieved.

This mean that the use of force in the residential institutions should, as far as possible, be sought to be avoided in residential institutions, the purpose of the use of force must thereby be to protect those placed in the residential institutions against unnecessary and illegal physical use of force.

Based on applicable law, in particular Inatsisartutloven nr 1af 23. november 2013 om magtanvendelse på det sociale område the access to use of force against children and young people in residential institutions in Greenland is examined, in particular the individual provisions on the use of force for a more detailed determination of their range

1. Indledning

Familien og familielivet har stor betydning for os som individer og for vores samfundet. Vi fødes ind i en familie der skal give os beskyttelse, omsorg og varetage vores opdragelse, men for mange børn i Grønland er det ikke familien der tager sig af barnet.

Tal fra www.stat.gl viser af der i december 2019 er registreret 13.838 personer under 18 år i Grønland. Af disse er 166 børn og unge mellem 0-17 år anbragt på 11 af de selvstyrejede døgninstitutioner, 135 børn og unge er anbragt enten på 3 af de kommunale døgninstitutioner eller på en af de 9 selvejende institutioner. Samlet var der anbragt 301 børn og unge, dvs. 2,18 % i aldersgruppen 0-17 år på døgninstitutionerne i Grønland. 17 af ovenstående døgninstitutioner arbejder decideret kun med omsorgssvigtede børn og unge.

Hvorfor børn og unge anbringes på døgninstitutioner, bunder i mange forskellige årsager som jeg ikke vil komme nærmere ind på i dette projekt, men fælles for de anbragte er, at det nu er de ansatte på døgninstitutionerne de skal varetage børnenes og de unges tarv. I børnekonventionens artikel 3, står, at man altid skal se på hvad der er bedst for barnet, det betyder at samfundet skal sikre barnets tarv når der træffes beslutninger der har med barnet at gøre. Staten forpligtiges derved til at skulle lovgive med henblik på beskyttelse og sikring af børn og unge trivsel.

Så længe vi ikke misbruger vores børn eller er voldelige overfor dem, så anvender vi som forældre magt i vores omsorg, beskyttelse og opdragelse af vores børn og unge, selvom vi nok ikke selv anser vores handlinger som en udøvelse af magt. Døgninstitutionerne der varetager børnenes og de unges tarv er bundet af mange forskellige love der forståeligt nok stiller nogle krav til de ansattes handlinger, heriblandt til anvendelsen af magt. Magtanvendelse indenfor døgninstitutionerne er bundet af Inatsisartutlov nr. 1 af 23. november 2013 om magtanvendelse på det sociale område.

2. Problemfelt

Baggrunden for Inatsisartutlov nr. 1 af 23. november 2013 om magtanvendelse på det sociale område (efterfølgende kaldet magtanvendelsesloven) er blandt andet at regulere magtanvendelsesreglerne på børneområdet, samtidig med at surrogattilbageholdelser af børn og unge på institutioner blev gjort bedre. Som noget nyt blev der indført bestemmelser på voksenområdet, som sikrer borgernes og de ansattes retssikkerhed.

Magtanvendelsesloven foreskriver, at indsatsen med magtanvendelse skal ske med respekt for barnets integritet og selvbestemmelse. Reglerne for magtanvendelse bygger på de grundlæggende principper

om; mindsteindgrebet, proportionalitet, legalitet, individualitetsprincippet, socialpædagogisk støtte, omsorg og åbenhed. Magtanvendelsesloven §1 foreskriver, at magtanvendelse aldrig må erstatte omsorg og socialpædagogisk bistand og skal begrænses til det absolut nødvendige og i øvrigt skal stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået. Det må betyde, at magtanvendelse i videst muligt omfang helst skal søges undgået på døgninstitutionerne, formålet med magtanvendelsesloven må derved være at beskytte de anbragte mod unødige og ulovlige fysiske magtanvendelser.

2.3 Problemformulering

Formålet med projektet, er at undersøge muligheden for magtanvendelse overfor børn og unge anbragt på døgninstitutionerne i Grønland i forhold til de begrænsninger som Inatsisartutlov nr. 1 af 23. november 2013 om magtanvendelsen på det sociale område foreskriver.

Med udgangspunkt i gældende ret, særligt Inatsisartutlov nr. 1 af 23. november 2013 om magtanvendelsen på det sociale område, undersøges adgangen til magtanvendelse overfor anbragte børn og unge på døgninstitutioner i Grønland, særligt undersøges de enkelte bestemmelser om magtanvendelse for en nærmere fastlæggelse af deres rækkevidde.

2.2 Afgrænsning

Emnet om magtanvendelse på døgninstitutioner er omfangsrigt, og det er derfor nødvendigt med en afgrænsning.

Persongruppen i projektet afgrænses til børn under 18 år uden nedsat psykisk funktion anbragt på ikke sikrede døgninstitutioner, hvorfor magtanvendelse på sikrede døgninstitutioner og magtanvendelse på voksne med betydelig og varigt psykisk funktionsevne ikke vil blive behandlet i projektet.

I projektet vil kapitlerne om magtanvendelse på ikke sikrede døgninstitutioner, undersøgelse af person og opholdsrum med bestemte grunde, kontrol af brev, telefonaflytning og andet kommunikation samt 14 dages tilvænningsperiode i magtanvendelsesloven blive behandlet, ligesom relevante retskilderne der danner rammerne for magtanvendelsesloven; Grl. § 71 og Grl. § 72, EMRK's artikel 3, artikel 5 og artikel 8, børnekonventionens artikel 3, artikel 12, artikel 16 og artikel 37 samt bestemmelserne om nødværge § 9 og nødret § 10 i kriminalloven også blive gennemgået.

2.3 Projektets opbygning

For læsevenligheds skyld, er projektet inddelt i 7 afsnit, med hver deres underafsnit.

1. Indledning: En præsentation af det overordnede emne

2. Problemfelt: Baggrund for og formål med magtanvendelsesloven, herunder problemformulering og afgrænsning.
3. Metode: Kort fremstilling af ændring af projekt, herefter en præsentation af den metode der er anvendt under projektskrivningen samt metoden til indhentning af min empiri
4. Empiri: Præsentation af begrundelsen for udvalgte døgninstitutioner samt uddrag af resultaterne af interviews.
5. Barnets og de unges rettigheder: Overordnet fremstilling af regler der beskytter børn og unge i forhold til magtanvendelse på døgninstitutionerne, med de dertilhørende af underafsnit om de regler der beskytter børn og unge – Grundloven, EMRK, Børnekonventionen, magtanvendelsesloven og andre specielle love – børn og unges rettigheder
6. Konklusion: En samlet besvarelse af projektets problemformulering.
7. Litteraturliste: Hvor anvendte retskilder er nedskrevet

3. Metode

3.1 Ændring af projektet under processen

Indledningsvis vil jeg gøre opmærk på, at det oprindelige formål med projektet var at undersøge, karakteren, hyppigheden og lovligheden af anvendt magt på de 23 Grønlandske døgninstitutioner for anbragte børn og unge under 18 år, ligesom projektet skulle undersøge i hvor høj en grad bestemmelserne faktisk anvendes og overholdes ude på døgninstitutionerne. Projektet skulle have bygget på de, til socialstyrelsen indberettede sager om magtanvendelse på døgninstitutionerne i Grønland. Det har jeg måtte jeg ændre på i sidste øjeblik, da jeg desværre ikke kunne få udleveret de relevante akter gennem min aktindsigtsanmodning. (sagsforløb og afgørelser, klage se bilag 1)

På baggrund af ovenstående afslag har jeg derfor været nødt til at ændre på min problemformulering og dermed mit projekt, men holder mig stadig indenfor området vedrørende døgninstitutionerne og magtanvendelse i forhold til anbragte børn og unge,

3.2 Retsdogmatisk metode

Til besvarelsen af problemformuleringen anvendes den retsdogmatiske metode. Den retsdogmatiske metode er en retsvidenskab, der beskæftiger sig med at beskrive, fortolke, analysere og systematisere gældende ret, (Evald, Schaumburg-Müller, 2004), hvorfor den retsdogmatiske metode derfor er egnet til at klarlægge gældende ret på dette område. Beskrivelse af gældende ret karakteriseres ved, at man så vidt som muligt skal forholde sig objektivt og sagligt ved beskrivelsen af teori og retskilder, en vis fortolkning af retsreglerne vil dog ikke helt kunne undgås, hvorved man derfor ikke helt kunne

forholde sig objektiv (Evald, Schaumburg-Müller, 2004, s. 215-216). Gennem den retsdogmatiske metode vil de anbragte børn og unges rettigheder og friheder samt hjemlen til fysisk magtanvendelse blive gennemgået og analyseret.

Den retsdogmatiske metode er blandt andet beskrevet i Juridisk Ordbog, hvori dette udtrykkes således:

”Retsvidenskabens metode er den fremgangsmåde, der følges ved den systematiske fremstilling af retten. Metoden er deskriptiv og positivistisk. Retsstoffet, i første række love og domme, analogiseres, de anvendte begreber defineres, retsreglerne anskues i deres sammenhæng. Det prøves, om retsregler, ofte fra forskellige områder, lader sig sammenfatte under almindelige synspunkter. (Evald, Schaumburg-Müller, 2004 s. 213)

3.3 Kvalitativ metode

For kunne indhente en mere nuancerede viden om emnet, har det været nødvendigt at indhente min empiri ude på døgninstitutionerne, jeg har derfor interviewet forstanderne på døgninstitutionerne som er udvalgt på betingelserne indenfor min afgrænsning, dvs. de skal være ansat på ikke sikrede døgninstitutioner for børn og unge under 18 år, uden nedsat psykisk funktion eller handicap.

I forbindelse med mine interviews anvendes den kvalitative metode. Den kvalitative metode betegnes som, at metoden er undersøgende hvor der arbejdes indenfor et afgrænset område, hvor respondenterne deltager aktivt i interviewet. I kvalitativ metode er det primære formål at indhente nuancerede og forskelligartede informationer om området, hvorefter disse tolkes i forhold til det afgrænsede emne (Harboe, 2015).

Interviewet er opbygget som et semistrukturerede interview, dvs. der arbejdes ud fra en række spørgsmål, hvor der også er mulighed for at kunne stille mere uddybende spørgsmål, på den måde er der både mulighed for at interviewer styre forløbet og respondenterne frit kan besvare spørgsmålene (<https://metodeguiden.au.dk/semistruktureret-interview/>)

4. Empiri: Interview af døgninstitutioner om magtanvendelse

Empirien er indhentet gennem interview af 29,4 % af de relevante døgninstitutioner. Jeg har lagt vægt på at døgninstitutioner skal være placeret over hele Grønland for at kunne danne mig et mere nuanceret billede af døgninstitutionerne og deres udfordringer i forhold til magtanvendelse. Interviewene er anonymiseret og vil derfor i behandlingen af projektet blive omtalt som Døgn.1

Døgn.2 osv. Empirien anvendes som konkrete eksempler eller som en del af behandlingen af projektet. (Spørgsmål og svar på interviews, se bilag 2).

4.1 Resultaterne af interviewene viser at: (Uddrag)

Magtanvendelse: at døgninstitutionerne så vidt muligt søger at undgå at anvende magt. Alle udtaler at de er meget opmærksomme på den fysiske magtanvendelse og har alle deres tiltag for at forebygge anvendelsen af magt f.eks. i form af konfliktløsningsteknikker, samtaleteknikker, anerkende pædagogik mv. 1 enkelt døgninstitution har fået tilbudt kursus fra socialstyrelsen i forebyggelse af magtanvendelse grundet mange indberetninger i en periode.

Når der handles med magt, søger alle døgninstitutioner de mindste indgribende foranstaltninger for at gøre det så skånsomt som muligt overfor barnet. Enkelte har oplevet episoder hvor de har været nødt til at handle meget kraftigt f.eks. i forbindelse med selvmordsforsøg eller fordi de blev overfaldet, hvor de så har været nødt til at fastholde barnet fordi det var en nødsituation. Alle institutioner har oplevet at anvende fysisk magt, det er alt fra at tage fast om hånden, til fastholdelse og føren til andet rum.

Aflytning: Når det gælder aflytning af telefonsamtaler, er det ikke alle lytter med ved telefonsamtalerne, men de der lytter med under samtalen, er årsagen at anbragte har oplevet fulde forældre der ringer, som gør børnene kedede af det også må de tage hensyn til barnet og derved afslutte samtalen. 1 enkelt oplyser, at de kun deltager ved samtaler fordi børnene er så små, de ikke rigtigt har et sprog endnu, så når forældrene taler med børnene, er højttalerne tændt og de ansatte kan fortælle forældre hvordan børnene reagerer, smiler, pludrer osv.

Undersøgelse af mobil/ iPads og Internet: På 3 døgninstitutioner har alle de anbragte mobiler og iPads, en enkelt af disse har nedskrevet en mobilpolitik som giver dem "tilladelse" til, at de til hver en tid kan undersøge disse, 1 enkelt oplyser de begrænser brugen af disse, da de skal "kunne se de voksne i øjnene" når de er på institutionen, men at de samtidig føre kontrol med brugen når de er i gang med lektierne og 1 enkelt oplyser at de fører direkte tilsyn med brugen. Alle anbragte har mulighed for at komme på Internettet.

Undersøgelse af opholdsrum: 2 døgninstitutioner oplyser at de ved mistanke godt kan foretage undersøgelser af værelserne, 1 enkelt oplyser at de ikke undersøger værelserne, men ved mistanke

om kriminelle handlinger tilkaldes politiet som de har et godt samarbejde med. Politiet foretage så undersøgelsen af værelset.

Indberetning: Efter anvendelsen af magt indberettes magtanvendelsen til lederen indenfor 24 timer, døgninstitutionernes leder indberetter herefter til socialstyrelsens indenfor 3 dage, 1 enkelt oplyser dog, at de har mellem 3 og 8 dage før indberetningen sendes, hvilket blev forklaret med, at det var deres procedure.

5. Barnets og den unges rettigheder

Børn og unge beskyttes gennem forskellige nationale og internationale aftaler og love. I det følgende afsnit vil reglerne der beskytter børn og unge mod magtanvendelse samt hjemmelskravet for magtanvendelse blive gennemgået.

Den juridiske ramme for at vi kan kalde vores samfund et demokratisk samfund er Grundloven. Grundlovens er baseret på en række grundlæggende værdier som danner fundamentet for vores retssystem. Grundloven hviler sammenfattende på værdier der skal værne om og beskytte borgernes rettigheder (Evald, 2016). Grundloven beskytter borgerne- dermed børn og unge, hvilke betyder at reglerne om retten til personlig frihed i henhold til Grl § 71 og retten til boligens ukrænkelighed i henhold til Grl. § 72 også finder anvendelse på anbragte børn og unge.

En af de væsentligste årsager til at Den Europæiske menneskerettighedskonvention (efterfølgende kaldet EMRK) har en så stor betydning i dansk ret – så vel som grønlandsk ret, er at selvom Grundloven danner den juridiske ramme som binder lovgiver i det demokratisk samfund, så er sikringen af individets helt grundlæggende rettigheder begrænset. (Evald, 2016, s. 17-18)

EMRK beskytter alle mennesker lige- også børn og unge, grundlaget er at man alene ved at være et menneske har visse rettigheder og friheder. (Rytter, 2019, s. 35-38) EMRK- artikel 1 fastslår at staten skal sikre enhver person under statens jurisdiktion og at rettighederne skal sikres uden nogen form for forskelsbehandling i medfør af EMRK- artikel 14.

Grønland tiltrådte FN's Konvention for barnets rettigheder (efterfølgende kaldet børnekonventionen) d. 11. maj 1993 og forpligtigede dermed Grønland til at implementere børnekonventionens artiklerne i lovgivningen og dermed leve op til intentionen med artiklerne i konventionerne. Børnekonventionen fastlægger en række bestemmelser som forpligtiger landene til at implementere børns rettigheder i deres lovgivning. Børnekonventionen er dermed ikke en direkte lov, men en række bestemmelser som skal implementeres i national lovgivning for at beskytte børns grundlæggende rettigheder.

Den 21. november 2013 trådte Inatsisartutlov nr. 1 af 21 november 2013 om magtanvendelse inden for det sociale område i kraft. Magtanvendelsesloven regulerer magtanvendelse overfor børn og unge der er anbragt på døgninstitutioner, ved at systematisere i hvilke tilfælde der undtagelsesvis kan anvendes magt. Grundholdningen i magtanvendelsesloven er at tvangsmæssige foranstaltninger så vidt muligt skal undgås samt at anvendelsen af magt skal ske med respekt for barnets *integritet* (1) og selvbestemmelse, så der i situationer hvor der bliver behov for magtanvendelse er klare regler hvis der sker anvendelse af magt og at anvendelsen af magt ikke går ud over det strengt nødvendige til det der søges opnået (Bemærkninger til de enkelte bestemmelser). Magtanvendelsesloven er gældende for alle døgninstitutioner, herunder kommunale, selvstyrejede og selvejende døgninstitutioner (Almindelige bemærkninger til magtanvendelsesloven). Flere af ovenstående kriterier kan naturligvis også generelt udledes af den almindelige forvaltningsret, herunder måske særligt retsgrundsætningen om proportionalitet.

(1) *Integritet* defineres som; ”.....*helhed, samspil, sammenhæng. I vor brug af ordet ledes tankerne hen på hvert menneskes ret til at kunne bevare sin værdighed uanset de ydre forhold*”. (<https://www.etiskraad.dk/~media/Etisk-Raad/Etiske-Temaer/Introduktion-til-etik/Publikationer/1994-etik-en-introduktion.pdf>)

5.1 Grundloven

5.1.1 Den personlige frihed er ukrænkelig, Grl. § 71 stk. 1 og stk. 2

At den personlige frihed er ukrænkelig, slås fast i Grl. § 71, stk. 1, 1. pkt. Grl. § 71 er dermed en beskyttelsesregel som skal sikre beskyttelse af den enkelte borgers bevægelsesfrihed og personlige frihed. Det betyder at de offentlige myndigheder hverken på baggrund af borgernes politiske eller religiøse overbevisning eller hudfarve ikke kan sætte begrænsninger i bevægelsesfriheden og dermed frihedsberøve borgerne uden det kan hjemles til en lov jf. stk.2.

Generelt karakteriseres frihedsberøvelse som, at man hindres i at forlade et nærmere afgrænset område, det centrale er fysisk tilbageholdelse og indespærring (Rytter, 2019, s. 163). Christensen, Jens Peter m.fl. mener, dog at frihedsberøvelse i Grundlovens forstand også kan foreligge selvom pågældende ikke er fysisk indespærret, ligeledes mener Christensen, Jens Peter m.fl. at tvangsfjernelse af børn uden forældres samtykke kan sidestilles som frihedsberøvelse (Christensen, Jensen & Jensen, 2020, s. 316- 318). At frihedsberøvelse ikke forudsætter fysisk indespærring og at begrænsningen i bevægelsesfriheden i sig selv udgør en frihedsberøvelse, slås fast ved U.2020.1555H - TFA2020.156.H hvor tvangsanbringelse ikke indebar ulovlig frihedsberøvelse eller ulovlig indskrænkning i bevægelsesfriheden, herunder uberettiget brevkontrol.

5.1.2 Boligens ukrænkelighed Grl. § 72

Bestemmelsen beskytter borgerne mod myndighedernes vilkårlig husundersøgelse (Rytter, 2019, s. 234). Bestemmelsen skal derfor forstås som en beskyttelsesregel for borgernes ret til privatliv, herunder deres ret til at de offentlige myndigheder uden udtrykkelig lovhjemmel eller retskendelse ikke kan foretage husundersøger eller kontrol af hverken breve og telefonsamtaler eller andet kommunikation.

Det følger af Grl. § 72, at indgreb må forstås som; 1. Husundersøgelse, undersøgelse af ejendom, bolig og andre lokaler og rum der ikke er offentligt tilgængelige, 2. Beslaglæggelse og undersøgelse af breve og papirer; Beslaglæggelse; rådighedsberøvelse af brev og andre papir, uanset om det er midlertidigt eller ved konfiskation. Undersøgelse; enhver eftersyn af breve og andre papir og 3. Brud på post, telefon- og telegrafhemmeligheden; dvs. kendskab til indholdet af post, inkl. post i e-mails og telefonaflytning (Christensen, Jensen & Jensen, 2020, s. 333-335). Vedr. tvangsanbragtes rettighed til fortrolig telefonsamtale, udtalte Ombudsmanden i FOU nr. 1990.227 at begrænsninger i tvangsfjernet barns adgang til fortrolig samtale med moderen ikke kan ske uden klar hjemmel i lovgivningen, da dette vel være et væsentligt indgreb i privatlivets fred og dermed et indgreb i den grundlovssikrede ret til hemmelige samtaler, dvs. at Socialministeriets afgørelse i den pågældende sag fraveg kravet om retskendelse jf. Grundlovens § 72.

Grl § 71 og § 72, skal begge forstås som bestemmelser der beskytter borgerne mod indgreb fra myndighederne. Ved indgreb i Grl. § 71 og § 72 skal 2 betingelser skal være opfyldt; et klart hjemmelskrav, som følge af *legalitetsprincippet* (2), samt at der skal foreligge en retskendelse, medmindre indgrebet er hjemlet ved lov. (Rytter, 2019, s.212-213).

(2) *Legalitetsprincippet* må forstås som at retligt bindende beslutninger skal have hjemmel i lov (<http://forvaltningsret.ufoa.dk/>)

5.2 Europæiske menneskerettighedskonvention (EMRK)

5.2.1 EMRK-Artikel 3 – Forbud mod tortur, umenneskelig og nedværdigende behandling

Grundloven indeholder ingen former for forbud mod tortur, umenneskelig eller nedværdigende behandling. I EMRK-artikel 3 er der et absolut forbud mod tortur, umenneskelig og nedværdigende behandling, uanset under hvilke forhold og situationer. EMRK-artikel 3 definere ikke yderligere hvad der skal forstås med tortur, umenneskelig og nedværdigende behandling, og indeholder ingen undtagelser for at en bestemt situation kan retfærdiggøre tortur, umenneskelig eller nedværdigende behandling. Forbuddet må forstås som enhver form for tortur, umenneskelig behandling eller

nedværdigende behandling af et menneske vil være en krænkelse af EMRK-artikel 3. EMRK-artikel 3 indebærer en positiv forpligtelse overfor de offentlige myndigheder, en forpligtelse til at hindre tortur, nedværdigende og umenneskelig behandling, hvilket betyder myndighederne forpligtiges til at sikre foranstaltninger så borgerne sikres mod sådanne behandlinger, krænkelse af EMRK-artikel 3 vil medføre en kriminalretlig forfølgning jf. U.2018.3631.Ø, hvor en 8-årig pige fik 300.000,- i godtgørelse for kommunens overtrædelse af EMRK-artikel 3, da kommunen ikke havde forhindret at stedfaren havde begået seksuelle overgreb mod pige, Pigen anlagde sag mod kommunen for at have krænket hendes rettigheder efter EMRK art. 3 ved ikke at forhindre, at hun som barn i perioden fra februar 1994 til sommeren 1995 blev udsat for umenneskelig og nedværdigende behandling i form af seksuelle overgreb fra stedfaren. Landsretten gav pigen medhold heri, og tilkendte hende en godtgørelse som påstået på 300.000 kr.

Rytter, Jens Elo definerer tortur, umenneskelig og nedværdigende behandling som; nedværdigende behandling den "mildeste" form for mishandling, da handlingen nedgør og ydmyger en person foran vedkommen selv eller foran andre. Umenneskelig behandling karakteriseres ved at behandlingen har gjort fysisk skade eller alvorlig psykisk og fysisk skade, Tortur er at pådrage sit offer en meget stærk fysisk og psykisk smerte med et bestemt formål for øje, f.eks. for at frembringe informationer (Rytter, 2019, s. 131-140)

5.2.2 EMRK-artikel 5 – Ret til frihed og sikkerhed

Det grundlæggende formål i EMRK-artikel 5, er beskyttelsen af den enkelte borgers frihed og sikkerhed mod vilkårlige indgreb fra de offentlige myndigheder. Frihedsberøvelse kan derved kun ske ved klar hjemmel i lov (Rytter, 2019). EMRK-artikel 5 oplister en udtømmende liste over undtagelser til beskyttelsen, hvoraf artikel 5, litra d har relevans i dette projekt; *"d) forvaring af en mindreårig ifølge lovlige kendelse med det formål at føre tilsyn med hans opdragelse eller for at stille ham for den kompetente myndighed"*, det følger af artikel 5 litra d, at anbringelse af børn og unge skal have et socialpædagogisk og opdragelsesmæssigt formål og dermed ikke tolkes som en straf, jf. UfR 2004.1977V var betingelserne for en fortsat tvangsanbringelse af et 9-årigt barn ikke længere opfyldt, da barnets psykisk syge mor overlod pasningen af barnet til mormoren der dermed blev den ansvarlig for barnet i socialpædagogisk og opdragelsesmæssigt forstand.

Undtagelserne til artikel 5 må forstås som indskrænkning af rettighederne og frihedsberøvelse af mindreårige vil dermed kun undtagelsesvis kunne ske i medfør af EMRK-artikel 5 litra d, som forudsætter at afgørelsen bygger på en lovlige afgørelse med det formål at føre tilsyn af/ opdrage den

mindreårige eller for at stille den mindreårige overfor en kompetent myndighed – må forstås som et forebyggende indgreb overfor unge der begår sig i kriminelle miljøer (Rytter, 2019, s. 197). Lignende beskyttelsesbestemmelse findes i Grl. § 71.

5.2.3 EMRK-artikel 8 – Ret til respekt for privatliv og familieliv

Det grundlæggende i EMRK-artikel 8 er at staten skal respektere og beskytte enhver borgers privatliv, familieliv, hjem og korrespondance. Med det formål, at beskytte det demokratiske samfund, den nationale sikkerhed, det offentlige og landets økonomiske og sundhedsmæssige velfærd eller for beskyttelse af andres rettigheder og friheder kan EMRK-artikel 8 fraviges, fravigelsen kan dog kun ske ved hjemmel i lov. EMRK-artikel 8 indeholder 4 grundlæggende rettigheder:

1. Ret til respekt for privatliv; 'privatliv' må betyde den personlige identitet, navn, integritet, selvbestemmelse, bevægelsesfrihed, personlige oplysninger mv. Privatlivet omfatter mange ting, der vil derfor ikke kunne komme med udtømmende liste.

2. Ret til respekt for familielivet; 'familieliv' må forstås som retten til at leve sammen uden myndighedernes indblanding – det må også betyde, at i de tilfælde hvor væsentlige hensyn ikke kan retfærdiggøre et indgreb som en tvangsfjernelse af børn og unge, så beskytter EMRK-artikel 8, deres ret til respekt for familielivet,

3. Ret til respekt for sit hjem; 'Hjem' må forstås som den eksisterende private bolig – et hus eller lejlighed, rum mv. der tjener som personens hjem. Indgreb kræver betydelige begrundelser, da den enkeltes retssikkerhed for at myndigheder ikke uden begrundelse eller retskendelse kan tiltvinge sig adgang.

4. Ret til respekt for sin korrespondance; 'Korrespondance' må betyde kommunikation som telefonsamtaler, breve, post i e-mails (Rytter, 2003). Et brud på retten til respekt for sin korrespondance vil være et brud på EMRK-artikel 8 jf. FOB 2017-27 - *Manglende hjemmel til postkontrol på sikret institution.*

5.3 Børnekonventionen

5.3.1 Børnekonventionen artikel 3 – Sikring af barnets interesser

Alle børn har forskellige behov uanset hvilken baggrund man har og de modnes ikke ens - både fysisk som mentalt, det er derfor vigtigt at når de offentlige myndigheder der varetager børnenes tarv skal træffe beslutninger der omhandler barnet, at beslutningerne træffes for barnets bedste og ikke begrundet i f.eks. en kommunes budget eller andet ressourcemangel. Barnets bedste er dog et vidt begreb og er ikke nærmere defineret i børnekonventionen, det må derfor vurderes efter et socialt

fagligt skøn indenfor de retlige rammer som afhænger af en konkret vurdering i forhold til det enkelte barn.

Artikel 3 i børnekonventionen forpligtiger medlemslandene til altid at sikre, at barnet kommer i første række når der træffes beslutninger der vedrører barnet. Artikel 3 forpligtiger yderligere medlemslandene til at sikre barnets beskyttelse og omsorg der er nødvendige i forhold til barnets trivsel og velfærd.

5.3.2 Børnekonventionen artikel 12 – barnets ret til at blive hørt

Den grundlæggende regel i artikel 12 må forstås som, at hvis barnet har noget at sige, så skal man lytte til barnet, især i de situationer som handler om barnet selv. Barnet har ret til at have sin egen mening og den må man respektere. Artikel 12 er dermed en forpligtigelse for at medlemslandene at, så vidt det er muligt at inddrages barnets synspunkter og holdninger. Barnets synspunkter må efterfølgende tillægges passende vægt i forhold til barnets alder og modenhed. Som et eksempel, må det konkret betyde, at hvis barnet står til at blive tvangsfjerne fra sine forældre, så er myndighederne forpligtiget til at høre barnet, ikke at det nødvendigvis vil eller kan ændre afgørelsen, men barnets synspunkter skal inddrages i afgørelsen og tillægges passende vægt førend der træffes en afgørelse, eller i forhold til en forestående undersøgelse af et opholdsrum på en døgninstitution, så skal barnet også høres forinden undersøgelsen effektueres.

5.3.5 Børnekonventionen artikel 16 – Beskyttelse af privat- og familielivet

Artikel 16 foreskriver ligesom EMRK- artikel 8 og Grl. § 72, en forpligtiges til at udfærdige lovgivning der beskytter børn mod udsættelse af vilkårlig eller ulovlig indblanding i sit privatliv, familieliv, i sit hjem, eller i sin brevveksling, eller ulovligt angreb på sin ære eller sit omdømme. Artikel 16 går yderligere end EMRK-artikel 8 og Grl. § 72, da den medtager at medlemslandene skal sikre en af beskyttelse mod angreb på barnets ære og omdømme.

5.3.3 Børnekonventionen artikel 37 – Forbud mod tortur og straf

Artikel 37 forpligtiger medlemslandene til at sikre; at ingen børn udsættes for tortur eller anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling samt at forbrydelser begået af unge under 18 år ikke kan sanktionere fængsel på livstid eller dødsstraf.

Medlemslandene forpligtiges videre, at ingen børn vilkårligt og uden lovhjemmel kan frihedsberøves. Frihedsberøvelse i henhold til lov må kun anvendes som sidste udvej og kun en passende og kort periode. Er børn frihedsberøvet skal medlemslandene sikre; at børnene bliver behandlet efter deres alder, med respekt, holdes adskilt fra frihedsberøvede voksne - medmindre det er nødvendigt i forhold

til barnets tarv, at børnene opretholder kontakt med familien samt at børn der er anholdt, tilbageholdt eller fængslet får til juridisk bistand og får ret til prøvet lovligheden med frihedsberøvelsen ved domstolene. Artikel 37 kan dermed ligestilles med formålet med EMRK-artikel 3.

5.6 Magtanvendelsesloven

5.6.1 Kapitel 1 Indledende bestemmelser

§ 1. *”Magtanvendelse må aldrig erstatte omsorg og socialpædagogisk bistand og skal begrænses til det absolut nødvendige (3) og stå i rimeligt forhold (4) til det, der søges opnået hermed.”*

(3) *Absolut nødvendige* må forstås som mindsteindgrebsprincippet dvs. at magtanvendelse skal begrænses til det absolut nødvendige og være så lidt indgribende som overhovedet muligt. ([file:///C:/Users/kah/Downloads/Magtanvendelse Myndighedspersoner Socialstyrelsen web6 25.05.20%20\(4\).pdf](file:///C:/Users/kah/Downloads/Magtanvendelse_Myndighedspersoner_Socialstyrelsen_web6_25.05.20%20(4).pdf))

(4) *Stå i rimelige forhold til* må forstås som proportionalitetsprincippet, der kan forklares som;

”forvaltningsretten betegnelsen for, at forvaltningen sagligt begrundede indgreb over for borgeren skal stå i rimelige forhold til formålet, og at et mere bebyrdende indgreb ikke må benyttes, når et mindre indgreb er tilstrækkeligt” (Eyben, Bo Von, Juridisk ordbog, s. 309)

Hovedreglen er barnets ret til selvbestemmelse og ret til respekt for den personlige integritet. § 1 må forstås som en fastlæggelse af rammen til magtanvendelsesloven. § 1 foreskriver, at magtanvendelse ikke må erstatte omsorgen eller den socialpædagogisk hjælp for de anbragte, § 1 kan derved ligestilles EMRK-artikel 5 nr. d. Magtanvendelsen kan derved kun undtagelsesvis ske, dvs. når alle andre mindre indgribende indgreb har været forsøgt er magtanvendelsen den sidste udvej jf. mindstindgrebsprincippet. Magtanvendelse skal udøves med respekt for den anbragtes personlige integritet, så skånsomt og kortvarigt som omstændighederne tillader. Bestemmelsen må derfor forstås som undtagelsen til hovedreglen, da magtanvendelse er et indgreb i den anbragtes ret til selvbestemmelse, og ret til respekt for den personlige integritet. *”Man må aldrig glemme pædagogikken i huset, den kan være til så meget hjælp. Det er aldrig en pædagogik at råbe efter børnene, men i visse situationer sker der fx at børnene er udfarende og de skal stoppes før de kommer galt afsted, så kan man hæve stemmen. Men hvis der fx er nogen i fare, så bliver man nødt til at bruge anden form for magt”* Forstander på Døgn. 1

§ 2 *Afsnit I og II omfatter børn under 18 år, der er anbragt på en døgninstitution.*

Må forstås som en afgrænsning af persongruppen. Afsnit I og II omfatter derved kun børn og unge under 18 år, anbragt på døgninstitutioner, bestemmelsen må også forstås som gældende for anbragte børn og unge selvom de befinder sig udenfor døgninstitutionens varetægt.

5.6.2 Kapitel 2 Magtanvendelse

§ 4. *”Legemlig afstraffelse (5) af børn er ikke tilladt. Fiksering er ikke tilladt. Ved fiksering forstås anvendelse af mekanisk tvangsmiddel i form af bælte, håndremme, fodremme, eller livstykke, samt anden form for mekanisk fastspænding. Ydmygende, hånende eller anden nedværdigende psykisk behandling (6) er ikke tilladt.”*

(5) Ved den *legemlige afstraffelse* må forstås enhver form for vold, som også efter kriminalloven vil være at anse for vold. Bestemmelsen og beskyttelsen må som minimum beskytte døgnanbragte børn i samme omfang som børn, der vokser op i klassiske ”hjemlige” familier, hvor forældreansvarslovens nr. 680 af 6. juni 2016 definitivt afskaffede revselsesretten i Grønland.

(6) *”Ydmygende, hånende eller anden nedværdigende psykisk behandling”* skal i henhold til de enkelte bemærkninger i magtanvendelsesloven forstås som; *ydmygende*; negativ omtale af barn i andres påhørt, *hån*; at gøre til grin med barnet; *nedværdigende psykisk behandling*; personalets konstante korrigerende og kommentering af anbragt barn.

Ikke tilladt magtanvendelse defineres i § 4. Bestemmelsen er en fastlæggelse af, at fysisk som psykisk magtanvendelse i form af legemlig afstraffelse, fiksering, ydmygende, hån og nedværdigende psykisk behandling ikke er tilladt. I forhold til ydmygende, hånende eller anden nedværdigende psykisk behandling, udtaler Døgn.1, de finder det vigtigt at forebygge magtanvendelse, ikke kun den fysiske magtanvendelse, men også verbal magtanvendelse. Verbal magtanvendelse må forstås som ovenstående psykisk nedværdigende behandling.

§ 4 kan ligestilles med formålet med EMRK-artikel 3 og Børnekonventionen artikel 37, der begge artikler omhandler et forbud mod tortur, umenneskelig og nedværdigende behandling. § 4 lever dermed op til intentionen i EMRK og børnekonventionen artikel 37 på dette punkt.

§ 5. *”Fysisk magtanvendelse i form af, at barnet fastholdes, eller føres til et andet opholdsrum er tilladt, hvis:*

- *1) barnet udviser en sådan adfærd, at fortsat ophold i fællesrummet er uforsvarlig (7) eller*
- *2) barnet derved forhindres i at skade sig selv eller andre.*

Stk. 2. Magtanvendelse efter stk. 1 skal afpasses efter forholdene i den enkelte situation og må ikke gå ud over det strengt nødvendige (8)”

(7) *Adfærd - Uforsvarlig* kan ikke klart og entydigt defineres, men må forstås som en opførsel der afviger fra det "normale" og det "sædvanlige", at adfærden ikke kan accepteres i fællesskabet og som medføre fare for omgivelser dvs. en adfærd man ikke ville kunne forsvare.

(8) "*Afpasses forholdene – strengt nødvendigt*" må forstås som proportionalitetsprincippet.

Helt undtagelsesvis og ved helt konkrete situationer kan der i følge § 5 anvendes magt i form af fastholdelse og fastholdelse med henblik på at føre ind til andet rum. Bestemmelsen i § 5 hjemler tilladelsen til anvendelsen af magt på døgninstitutionerne under visse betingelser, dvs. den anbragte skal have en adfærd som er uacceptabel eller som direkte kan gøre skade på den anbragte selv eller andre omkring jf. betingelserne for nødværge (se afsnittet om Nødværge). Anvendelsen af magt skal være proportionelt i forhold til handlingen. Et konkret eksempel kommer fra Døgn. 3 hvor personalet har været nødt til at fastholde et barn fordi barnet gentagne gange slog hovedet kraftigt ind i væggen for at skade sig selv. Eksemplet viser at magtanvendelsen er tilpasses den enkelte situation og nødvendigheden af udøvelsen, det er derfor ikke tilstrækkeligt at der forligger en formodning om at den anbragte er ved at gøre skade på sig selv eller andre. Magtanvendelsen kan først igangsættes når den anbragte er i gang med enten at gøre skade på sig selv eller andre. I U.2017.750.V var betingelserne for tilladt magtanvendelse ikke opfyldt, idet pædagogen på døgninstitution blev straffet for overtrædelse af straffelovens § 244 for at have taget hårdt fat i en knap 8-årig piges overarm for at få hende til at falde til ro, pædagogen gik dermed over det strengt nødvendige. § 5 hjemler ikke at den anbragte efterfølgende placeres i et aflåst rum, da dette i medfør Grl. § 71 og EMRK-artikel 3 vil være ligestillet med frihedsberøvelse. I henhold til bemærkningerne til de enkelte bestemmelser vil nødværge jf. kriminalloven § 9 også finde anvendelse i § 5 i de situationer hvor barnet handler til skade for sig selv eller andre omkring sig.

5.6.2.1 Magtanvendelsen på ikke sikrede døgninstitutioner for børn

§ 6. *"På døgninstitutioner for børn, vil der kunne ske fysisk magtanvendelse efter § 5. Stk. 2. Der vil på ikke sikrede døgninstitutioner for børn endvidere kunne ske aflåsning af døgninstitutionens yderdøre om natten og undtagelsesvis i kortere perioder om dagen.*

Stk. 3. For et barn anbragt på en ikke sikret døgninstitution vil der kunne ske magtanvendelse i form af undersøgelse af barnets person eller opholdsrum, jf. § 8.

Stk. 4. For et barn anbragt på en ikke sikret døgninstitution vil der også kunne ske magtanvendelse i form af kontrol med brevveksling, telefonsamtaler og anden kommunikation, jf. § 13.

Stk. 5. Et barn anbragt på en ikke sikret døgninstitution vil endvidere kunne holdes tilbage, i op til 14 dage, i en tilvænningsperiode, under samme betingelser som nævnt i Inatsisartutlovens § 1"

Det følger af magtanvendelseslovens § 6, at fysisk kan magtanvendelse finde sted efter betingelserne i § 5. det følger af § 6, stk. 2 at der på ikke sikrede døgninstitutioner kan ske aflåsning om natten og undtagelsesvis i kortere perioder om dagen. I henhold til bemærkninger til de enkelte bestemmelser sidestilles aflåsning af yderdøre og aflåsning om dagen i kortere perioder, som ”de fleste hjem er aflåst om natten og i perioder om dagen”, ligesom 2 døgninstitutioner udtalte, at der aflåses for at holde uvedkommende ude, dvs. af sikkerhedsmæssige årsager. jf. dog FOU nr. 2020.30 hvor Ombudsmanden udtaler, at der hverken i serviceloven eller voksenansvarsloven var hjemmel til døgninstitutionens praksis, på den åbne del af institutionen, med aflåsning af vinduer og altandøre om natten.

Ligeledes hjemler § 6, stk.3, i henhold til § 8, at der ville kunne ske undersøgelser af de anbragt og deres opholdsrum. § 6, stk. 3 må tolkes som en undtagelsesbestemmelse til barnets ret til at blive beskyttet mod husundersøgelser i henhold Grl. 72 samt til indgreb i barnets privatliv i henhold artikel 16 i børnekonventionen og EMRK-artikel 8, da § 6, stk. 3 derved hjemler tilladelsen til undersøgelse af opholdsrum.

Det følger af § 6, stk. 4, at der kan ske undersøgelse af breve, telefonkommunikation og anden form for kommunikation, denne bestemmelse må ligeledes tolkes som en undtagelsesbestemmelse til Grl. 72 samt til børnekonventionens artikel 16, der derved hjemler tilladelsen til undersøgelserne, jf. dog U.2020.1555H hvor tvangsanbringelse ikke indebar ulovlig frihedsberøvelse eller ulovlig indskrænkning i bevægelsesfriheden, herunder uberettiget brevkontrol.

I medfør af § 6, stk. 5 kan der på de sikrede døgninstitutioner ske tilbageholdelse af de anbragte i op til 14 dage med henvisning § 15, der hjemler tilladelsen til tilbageholdelse efter kommunalbestyrelsesbeslutning, med henblik på udredning og socialpædagogisk behandling.

2 konkrete eksempler; Døgn. 1. Alt efter barnets behov kan det ske at barnet beholdes i en periode på døgninstitutionen, men det er for at der skal ske nærmere udredning af barnet også barnet kan falde på plads og få en rytme på institutionen, det er et hjem med regler som de skal lære indordne sig efter

Døgn. 2 tilbageholder børn i op til 14 dage for en nærmere udredning og derefter for, at lave handleplaner for det enkelte barn.

5.6.3 Kapitel 3 Undersøgelse af et barns person og opholdsrum – Generelt

§ 8. *”På døgninstitutioner, herunder sikrede døgninstitutioner (9) kan anbringelsesstedets leder eller den, der bemyndiges dertil, træffe bestemmelse om at foretage en undersøgelse af barnets person eller opholdsrum, hvis der er bestemte grunde (10), jf. § 10, til at antage (11)*

at barnet er i besiddelse af effekter, hvor besiddelsen medfører, at ordensbestemmelser ikke kan overholdes, eller at sikkerhedshensyn ikke kan iagttages.

Stk. 2. En undersøgelse efter stk. 1, må alene gennemføres, hvis formålet med undersøgelsen er forholdsmæssig med den krænkelse og det ubehag, som undersøgelsen må antages at forvolde barnet. Det er en forudsætning for undersøgelsen, at andre lempeligere midler har været forsøgt, og at disse har vist sig utilstrækkelige til opnåelse af de tilsigtede mål med undersøgelsen. Barnet skal opfordres til selv at aflevere eventuelle effekter.

Stk. 3. Undersøgelse skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader. Undersøgelsen skal således foretages på en sådan måde, at barnets oplevelse af at blive krænkede formindskes mest muligt.

Stk. 4. Inden en undersøgelse af et barns person eller opholdsrum foretages, har barnet ret til at få oplyst grunden til, at undersøgelsen iværksættes, medmindre særlige omstændigheder taler imod dette.

Stk. 5. Der skal altid deltage mindst 2 ansatte ved undersøgelsen af barnets person eller opholdsrum. Hvis særlige omstændigheder gør det nødvendigt, kan undersøgelsen dog gennemføres af en enkelt ansat. Der må ikke være andre børn til stede under undersøgelsen af barnets person eller opholdsrum.

Stk. 6. Institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, kan træffe bestemmelse om tilbageholdelse af effekter, der findes i barnets besiddelse, hvis det skønnes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn.

Stk. 7. Hvis genstande, som tilhører et barn, tilbageholdes, skal anbringelsesstedet udfærdige en liste over de genstande, der tilbageholdes. Barnet skal orienteres om tilbageholdelsen og have udleveret en kopi af listen.

Stk. 8. Hvis en genstand tilhører anbringelsesstedet, kan den umiddelbart inddrages.

(9) *Sikrede døgninstitutioner* må forstås som døgninstitutioner i lighed med Angerlarsimaffik Isikkivik, den eneste døgninstitution i Grønland der har med unge kriminelle mellem 15 og 18 år der afsoner. De unge er anbragt i Angerlarsimaffik Isikkivik, så de ikke skal sidde i anstalten mellem voksne kriminelle. Angerlarsimaffik Isikkivik har plads til 4 på den sikrede afdeling og 4 pladser på den åbne afdeling. (www.uupi.gl)

(10) *Bestemte grunde* defineres i § 10. Yderligere uddybes denne bestemmelse i bemærkningerne til de enkelte bestemmelser som;

”Bestemte grunde’ kan også være tilfælde, hvor barnets eller den unges handlemønstre vurderes at være væsentlig anderledes end normalt, og hvor personalet har en formodning om, at barnet eller den unge er i besiddelse af f.eks. euforiserende stoffer.”

(11) *Antage*, må forstås som en mistanke eller formodning, uden at faktisk vide faktum eller have noget bevis mod det.

På baggrund af *bestemte grunde* i henhold til § 10, kan den bemyndigede leder i henhold til § 8, stk. alene på antagelsen, bestemme om der skal ske undersøgelse af den anbragtes opholdsrum.

Undersøgelser kun kan ske hvis andre mindre indgribende undersøgelser har været forsøgt i henhold § 8 stk. 2 og § 8 stk. 3, dette må forstås som at der som det mindste har været ført samtaler med den anbragte om mistanken af effekter på opholdsrummet der ikke overholder ordensreglementet eller sikkerhedshensynet på døgninstitutionen - må forstås som mindsteindgrebsprincippet samt proportionalitetsprincippet.

Det følger af stk. 4, at den anbragte har ret til at få oplyst begrundelsen for undersøgelse, dette må forstås som en sikring af medinddragelse og åbenhed som magtanvendelsesloven blandt andet foreskriver. Undersøgelse af værelse eller opholdsrum skal gøres af mindst 2 ansatte, dette må forstås som en form for sikkerhed af både den ansatte og den anbragte, som Døgn. 1 udtalte, *"både for at beskytte barnet for den voksne og for at beskytte den voksne"*. I helt særlige og akutte situationer kan bestemmelsen tilsidesættes jf. § 8, stk.5. Det kan antages at disse situationer kan være eksempler hvor f.eks. den anbragte er ukontaktbar, bevidstløs eller ikke befinder sig på døgninstitutionen.

Af sikkerhedsmæssige hensyn, kan lederen tilbageholde genstande, dette forudsætter dog at den anbragte informeres og får udleveret en liste af det tilbageholdte jf. stk.6-8 i bestemmelsen. Et konkret eksempel på hvordan lovens intention er misforstået er, Døgn.2 hvor undersøgelserne altid sker når barnet ikke er til stede, f.eks. er i skole og er der ulovlige genstande, tager man billeder af disse, sender billederne med indberetning, hvorefter genstandene konfiskeres, når barnet så er tilbage, bliver det informeret om indgrebet.

§ 8 opfylder Grl. § 72 idet § 8 er en hjemmel til at der kan forekomme undersøgelser af værelser og opholdsrum ifølge lov.

5.6.3.1 Undersøgelse af person og opholdsrum med bestemte grunde

§ 10. *"Bestemte grunde efter § 8, stk. 1, kan være, at barnet virker påvirket (12) af euforiserende stoffer eller alkohol, at der mangler skarpe genstande i institutionens køkken eller værksted, eller at der af institutionens personale i øvrigt er gjort observationer, der gør det nærliggende for institutionens leder, eller den der bemyndiges dertil at antage, at barnet er i besiddelse af effekter (13) i strid med ordensreglementet eller som kan udgøre en fare for barnet selv eller andre"*.

(12) *Virker påvirket* må forstås som en mistanke om der er indtaget euforiserende stoffer f.eks. på baggrund af ændret opførsel

(13) *Effekter* må forstås som skarpe eller spidse genstand, der kan ridse vægge eller skade barnet eller andre omkring barnet jf. bemærkningerne til de enkelte bestemmelser

§ 10 må forstås som en yderligere forklaring af hvad der skal forstås som *bestemte grunde* jf. § 8, stk. 1, bestemmelsen er ikke udtømmende idet der kan foreligge andre grunde der strider mod de lokale ordensregler på døgninstitutioner. Undersøgelse af hvilke effekter den anbragte er i besiddelse

af skal foretages så skånsom efter omstændigheder, hvorved den anbragtes oplevelse af krænkelsen mindskes som muligt og ikke overstige formålet i henhold til § 8, - må forstås som mindsteindgrebsprincippet samt proportionalitetsprincippet.

”Magtanvendelse skal forebygges så vidt som muligt, men når det dertil er det vigtigt at barnet skånes så vidt det som muligt. Hver episode er en vurderingssag, men der skal helst undgås magtanvendelse” (Døgn. 1)

Bestemmelsen må derfor forstås som, at når det lægges til grund eller det antages at den anbragte har ulovlige genstande, kan der i medfør af § 10 ske undersøgelse af den anbragtes person, opholdsrum, værelse, skabe eller andre rum som den anbragte anvender.

5.6.3.2 Særligt om undersøgelse af opholdsrum

§ 11. *”Hvis en undersøgelse af barnets opholdsrum indebærer en gennemgang af barnets genstande i opholdsrummet, skal barnet have tilbud om at overvære undersøgelsen eller efterfølgende straks have gennemgået undersøgelsen og dens resultat, med mindre særlige omstændigheder taler mod dette. Tilbuddet om gennemgang af undersøgelsen kan eventuelt gives skriftligt samtidig med en orientering om, at undersøgelsen har fundet sted.*

Stk. 2. Med opholdsrum menes i denne inatsisartutlov værelse, skabe eller andre rum, som barnet råder over. Med genstande menes eksempelvis senge, kommoder, opbevaringsbokse, tasker og poser i opholdsrummet.”

Når lederen af døgninstitution i medfør af § 8 har truffet beslutning om undersøgelse af opholdsrum, skal der for at mindske indgrebet mindst muligt og for at den anbragte skal føle sig mindst muligt krænkede i henhold til § 11, tilbydes den anbragte at overvære undersøgelsen af opholdsrummet, kan den anbragte af fysisk eller psykisk tilstand ikke overvære undersøgelsen, skal den anbragte straks efter det er sket, have gennemgået undersøgelsen jf. bemærkninger til de enkelte bestemmelser. Bestemmelsen må derfor forstås som at lever op til hensigten med åbenhed.

5.6.3.3 Særligt om undersøgelse af person

§ 12. *”Ved undersøgelse af barnets person menes indgreb, hvor der ikke sker nogen indtrængen i det menneskelige legeme eller nogen egentlig beføling af legemet. Der må alene foretages klap uden på tøjet og undersøgelse af lommer og sko. Institutionens personale kan dog kræve, at barnet tager sit overtøj, hue og sko af.*

Stk. 2. Undersøgelse af, hvilke effekter barnet har i sin besiddelse på sin person, må kun undtagelsesvis foretages og overværes af personer af andet køn end barnet.”

Magtanvendelsesloven § 12 må forstås som anvisninger for hvad en undersøgelse af barnet omfatter og hvordan undersøgelsen skal foretages. Bestemmelsen betyder, at undersøgelsen af den anbragte ikke omfatter indtrængning i kroppen, men at undersøgelse uden på kroppen, i lommer og sko er tilladt. Der må alene undersøges med klap uden på kroppen, ligeledes må bestemmelse forstås som,

at den kan den anbragte blive bedt om at tage overtøj, sko og hue af. I henhold til bemærkningerne til de enkelte bestemmelser, kan den bemyndigede til undersøgelsen bede den anbragte om at åbne munden og løfte tunge, men der må ikke stikkes f.eks. en finger i munden på den anbragte, dette må ses som en sikring af EMRK-artikel 8, børnekonventionen artikel 37 samt § 4 i magtanvendelsesloven som forbyder nedværdigende behandling. Det følger af § 8 at undersøgelsen kun ske hvis andre mindre indgribende muligheder har været forsøgt. Undersøgelsen af den anbragte skal så vidt muligt gøre af person med samme køn som den anbragte, det følger af bemærkningerne til de enkelte bestemmelser, at der under særlige omstændigheder undtagelsesvis kan ske undersøgelsen af den anbragte ved person af anden køn, det må deraf forstås som undersøgelsen af andet køn således også overværes af anden person som en sikkerhedsforanstaltning både overfor den anbragte, men også for den som undersøger den anbragte.

5.6.4 Kapitel 4 Kontrol med brevveksling, telefonsamtaler og andet kommunikation – Generelt

§ 13. ”På døgninstitutioner og sikrede døgninstitutioner for børn kan kommunalbestyrelsen i opholdskommunen træffe afgørelse om, at der uden retskendelse, kan ske kontrol med brevveksling, telefonsamtaler og anden kommunikation med nærmere angivne personer uden for institutionen i en bestemt periode, såfremt det er nødvendigt af hensyn til barnets trivsel og udvikling, jf. dog stk. 2-6.

Stk. 2. Åbning af indgående og udgående breve kan kun finde sted med samtykke fra og i overværelse af barnet. Kontrol af telefonsamtaler i form af medhør kan kun finde sted med samtykke fra barnet. Hvis medhør finder sted, skal den person, med hvem telefonsamtalen føres, gøres opmærksom herpå.

Stk. 3. Ønsker barnet ikke, at et indgående brev åbnes, kan dette uåbnet returneres til afsenderen med forklarende ledsageskrivelse. Ønsker barnet ikke, at et udgående brev åbnes, tilintetgøres brevet.

Stk. 4. Ønsker barnet ikke, at der sker medhør ved en indgående telefonsamtale, kan telefonsamtalen afbrydes med en forklaring til den, der har ringet op. Ønsker barnet ikke, at der sker medhør ved en udgående telefonsamtale, føres samtalen ikke.

Stk. 5. Stk. 1-4 gælder dog ikke breve og andre henvendelser til og fra offentlige myndigheder og til og fra en eventuel advokat eller børnebisidder.

Stk. 6. Stk. 1-5 gælder ikke ved politiets kontrol med besøg, brevveksling, telefonsamtaler og anden kommunikation, jf. § 14, hvis kontrollen er et led i politimæssige foranstaltninger efter Retsplejelov for Grønlands bestemmelser.”

Som udgangspunkt må der ikke i henhold til § GrL § 72, EMRK-artikel 8 og børnekonventionen artikel 16 ikke ske kontrol af breve, telefon og andet kommunikation uden der forligger retskendelse eller det er hjemlet i lov. Magtanvendelsesloven hjemler muligheden for at der kan ske kontrol under betingelsen af, at det er nødvendigt af hensyn til barnets trivsel og udvikling. Ved brevkontrol skal

den anbragte samtykke til kontrollen og overvære åbning af brevet, ligeledes gælder samtykke til telefonaflytning – ønsker den anbragte ikke dette, afsluttes samtalen.

Afgørelse for om der kan ske kontrol uden retskendelse, kan alene træffes for en bestemt periode af kommunalbestyrelsen. Ifølge bemærkninger til de enkelte bestemmelser kan der ske kontrol på baggrund af en helhedsvurdering i forhold til den anbragtes sundhed og udvikling, i dialog med døgninstitutionen. Det er alene opholdskommunen der kan træffe afgørelse om kontrol uden der foreligger retskendelse, det må forstås som at institutionen ikke selv har mulighed for at indføre regler vedrørende kontrol af barnets kontakt med omgivelserne. 4 døgninstitutioner oplyser de aflytter telefonsamtaler på baggrund af særlige hensyn til barnet. Bestemmelsen omfatter ikke breve mv. fra de offentlige myndigheder eller fra den anbragtes advokat/ bisidder.

5.6.5 Kapitel 5 Tilvænningsperiode i 14 dage efter anbringelser

§ 15. ”Kommunalbestyrelsen i opholdskommunen kan træffe afgørelse om, at børn på ikke sikrede døgninstitutioner, kan holdes tilbage i op til 14 dage efter anbringelsen på den pågældende døgninstitution eller det pågældende opholdssted, når:

1) det må anses for at være af væsentlig betydning for at imødekomme et barns særlige behov for støtte, og

2) det vurderes at have afgørende betydning for den socialpædagogiske behandling.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om, hvor mange dage barnet skal holdes tilbage inden for de første 14 dage.

Stk. 3. Barnets synspunkter skal altid inddrages og tillægges passende vægt i overensstemmelse med alder og modenhed.

Stk. 4. Barnet kan alene holdes tilbage ved at anvende fysisk magt i form af, at barnet fastholdes for at forhindre denne i at forlade anbringelsesstedet.

Stk. 5. Magtanvendelse efter denne bestemmelse skal afpasses efter forholdene i den enkelte situation, må ikke gå ud over det strengt nødvendige og skal stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået med tilbageholdelsen.”

Kommunalbestyrelsen i opholdskommunen kan ifølge § 15 træffe afgørelse om, at der i op til 14 dage kan ske fysisk frihedsberøvelse af anbragte børn og unge. Fysisk frihedsberøvelse i form af begrænsning af bevægelsesfrihed på institutionen kan kun ske, hvis er af så væsentlig betydning for den anbragtes videre udredning og behandling.

Forinden der træffes afgørelse om magtanvendelsen i form af frihedsberøvelse i op til 14 dage skal den anbragtes synspunkter høres samt tillægges passende vægt. § 15 må forstås som at fysisk magtanvendelse ikke må benyttes, hvis risikoen for at barnet eller den unge forlader anbringelsesstedet kan afværges på andre måder, som er mindre indgribende måder. Indgreb i

bevægelsesfriheden skal derfor afpasses efter forholdene i den enkelte situation, den må ikke gå ud over det strengt nødvendige, og den skal stå i et rimeligt forhold til det, der søges opnået med tilbageholdelsen. Stk. 4 må forstås som indskrænkning af den anbragtes bevægelsesfrihed. Begrænsninger i bevægelsesfriheden er ikke afhængig af om den anbragte opholder sig fysisk på døgninstitutionen, men kan også fuldbyrdes ved ophold i sommerhus sammen med ansatte fra døgninstitutionen se desuden den føromtalte dom U.2020.1555H i afsnitte om Grl §71.

5.6.6 Kapitel 7 Registrering og indberetning – Generelle bestemmelser

§ 19. ” Enhver form for magtanvendelse skal registreres og indberettes af døgninstitutionen til kommunalbestyrelserne i opholdskommunen og hjemkommunen og til Naalakkersuisut samt til det enkelte barns eventuelle børnebisidder.

Stk. 2. Naalakkersuisut udfærdiger indberetningsskemaer efter denne lov. Døgninstitutionerne har pligt til at anvende disse.”

Det følger af § 19 at alle former for anvendt magt – tilladt som ikke tilladt, skal registreres og indberettes til myndighederne, det betyder at hvert enkelt tilfælde også hvis der er flere gange om dagen og samme person, at magtanvendelsen skal registreres og indberettes. Kommunalbestyrelsen for den anbragtes hjemkommune, kommunalbestyrelsen hvor døgninstitutionen er placeret, Naalakkersuisut og evt. bisidder skal have tilsendt indberetningerne. I henhold til bemærkninger til de enkelte bestemmelser skal også alle der har med den anbragte at gøre orienteres. Indberetningerne skaber et overblik over antallet af magtanvendelse – magtanvendelsens hyppighed i de enkelte døgninstitutioner, herunder om magt anvendes overfor specifikke anbragte børn eller unge, i medfør af dette skal Naalakkersuisut på baggrund af indberetningerne vurdere, om der er et behov for at følge op på indberetningerne f.eks. en undersøgelse af hvordan magtanvendelse kan forebygges. Formålet med registreringerne og indberetningerne er at kommunalbestyrelserne og Naalakkersuisut som føre det overordnede tilsyn skal kunne vurdere om der skal ske anden form for opfølgning i forhold til behovet på døgninstitutionen eller om der skal ske påtale (14).

(14) En påtale er en indskærpelse af, at en medarbejder ikke lever op til forventningerne eller en given adfærd ikke er acceptabel. <https://ka.dk/personale/afskedigelse/paatale-og-advarsel>

I medfør af stk. 2 forpligtiges døgninstitutionerne til at anvende indberetningsskemaer som er udfærdiget af Naalakkersuisut, indberetningsskemaerne som minimum indeholde oplysninger i bestemmelserne §§ 20-22.

Magtanvendelse skal så vidt muligt undgås, derfor kan indberetningsskemaerne internt på døgninstitutionerne anvendes som en form for forebyggelse, idet det tvinger døgninstitutionerne til

at vurdere de situationer der er anvendt magt, registreringer vil desuden kunne danne et overblik over, om magtanvendelsen anvendes overfor specifikke børn og unge, der må derved følges op med en undersøgelse for at forebygge yderligere indgreb.

5.7 Andre specielle love vedrørende magtanvendelsesloven

5.6.1 Kriminalloven

Magtanvendelsesloven og bemærkningerne hertil, henviser ved nogle af de forskellige former for magtanvendelse både til nødværge og nødretten.

I dette afsnit kort præsenteres hvad der skal forstås med nødværge og nødret med eksempler fra de interviewede døgninstitutioner.

5.7.1.1 Nødværge § 9

Nødværge skal forstås som retten til at forsvare sig selv, andre og ejendomme mod et igangværende og uretmæssigt angreb. Handlinger der i lovens forstand ville have været ulovlige, vil ikke være det ved nødværge. Betingelsen for nødværge er, at nødværge er udført lovligt og man dermed ikke kan tillægges et kriminalretsligt ansvar. (Bruun, 2021) jf. desuden U.2019.1874 – TfK. 2019.571/1 Greb i nakken på en 10-årig dreng, der stod med en brandsprøjte i hænderne, var en overtrædelse af straffelovens § 244, men straffrit efter straffelovens § 13, stk. 1, om nødværge. For at der kan være tale om lovligt nødværge efter kriminallovens forstand, skal 3 betingelser være opfyldt:

1. At der er tale om et uretmæssigt angreb, må forstås som et ulovligt angreb/ handling rettet mod en person, det kan være egen person, andre personer eller ejendomme.
2. At handlingen er overhængende eller påbegyndt, må forstås som, at angrebet er lige ved at ske eller at angrebet er i gang.
3. At handlingen er nødvendig og proportionel,

Som et konkret eksempel fra Døgninstitution 1, kan nævnes en episode hvor en ung pige fysisk overfalder en ansat med slag, hvorefter den ansatte må afværge slagene med armene, og tager fat i den unge pige og efterfølgende fastholde hende nede på gulvet til den anden kom hendes til hjælp. I det konkrete eksempel er der anvendt ulovligt magt ved den ansatte fastholder den unge pige. Der vil ikke kunne tillægges et kriminalretligt ansvar, da magtanvendelsen blev anvendt ved nødværge.

5.6.1.2 Nødret § 10

Nødret er retten til at handle imod en lov. Nødretshandlingen ville isoleret set kunne have medført et ansvarsgrundlag, men fordi handlingen har afværget en skade på et menneske eller ting af værdi, vil den der udføre handlingen ikke kunne tillægges et kriminalretsligt ansvar, nødret er dermed ligesom

nødværge ansvarsfritagende. Kriminalloven indeholder 3 krav til hvad der kan anses som lovligt nødret; 1. Det skal være en nødsituation, 2. der må kun handles for at afværge skade på mennesker eller gods og 3. nødret finder kun anvendelse udenfor nødværgesituationer. (Bruun, 2021) Konkret i forhold til magtanvendelse på døgninstitutioner vil det betyde, at man også her kan forestille sig en form for udvidelse af mulighederne for at gribe ind overfor institutionens beboere, udenfor magtanvendelseslovens rammer – og umiddelbart også i strid med anden grønlandsk lovgivning, men altså straffrit, jf. kriminallovens § 10. Et eksempel herpå er den fulde dreng der truer med selvmord og skal til at føre en kniv mod sin hals hvorefter de ansatte tager hård fat om hånden på drengen og får kniven væk og efterfølgende fastholder ham for at stoppe selvmordsforsøget – et eksempel fra døgninstitution 1.

6. Offentlighedsloven - Landstingslov nr. 9 af 13. juni 1994 om offentlighed i forvaltningen

Som en sidebemærkning i forhold til min anmodning om aktindsigt vedr. indberetninger om magtanvendelse på døgninstitutionerne og de efterfølgende afslag, vil jeg kort redegøre for de forvaltningsretlige regler i forhold til aktindsigt.

Offentlighedsloven regulerer adgangen til aktindsigt for personer, der ikke er parter i sager, det betyder at de dokumenter som de offentlige myndigheder har udarbejdet og som man ikke selv er part i kan indhentes ved aktindsigt begæringer, det gælder dog ikke oplysninger om enkeltpersoner økonomiske eller private forhold, medmindre man selv er part i sagen, forvaltningerne egne interne dokumenter er ikke omfattet af forvaltningsloven. I medfør af § 4, stk. 3 skal der angives hvilke dokumenter eller sager man ønsker at bliver gjort bekendt med.

7. Konklusion

Formålet med projektet, er at undersøge muligheden for magtanvendelse overfor børn og unge anbragt på døgninstitutionerne i Grønland i forhold til de begrænsninger som Inatsisartutlov nr. 1 af 23. november 2013 om magtanvendelsen på det sociale område foreskriver.

Magtanvendelsesloven slår fast, at legemlig afstraffelse ikke er tilladt, ligesom fiksering ikke er tilladt, enhver form af anvendelse af disse vil være en overtrædelse af kriminalloven.

I henhold til § 5 i magtanvendelsesloven tillades- når det absolut er nødvendigt, 2 former for fysisk magtanvendelse; Føren hen til andet rum og fastholdelse. Magtanvendelsen skal tilpasses forholdene i den enkelte situation i forhold til det enkelte barn og må ikke gå ud over det strengt nødvendige. Føren til andet rum omfatter også, det at bære et barn til et andet rum eller sted.

Betingelserne for tilladt magtanvendelse i medfør af § 5 er, at der skal være en begrundet og reel risiko for, at den anbragtes fortsatte ophold i fællesrummet, er uforsvarligt og derved udgør en fare for enten den anbragte selv eller andre omkring de anbragte, det betyder at reglerne om nødværge og nødret kan finde anvendelse i visse situationerne. Alene hvis betingelserne for nødværge og nødret er opfyldt, vil sådanne indgreb kunne blive lovlige. Det er derfor alene døgninstitutionen der i første omgang må vurdere om magtanvendelse falder under reglerne om nødværge og nødret og i sidste ende domstolene. § 5 hjemler ikke at den anbragte efterfølgende placeres i et aflåst rum, da dette i medfør Grl. § 71 og EMRK-artikel 3 vil være ligestillet med frihedsberøvelse.

Magtanvendelsesloven hjemler ligeledes muligheden for kontrol af den anbragtes person, opholdsrum, breve, telefonsamtaler og andet kommunikation.

Kontrol af breve, telefonsamtaler og andet kommunikation hjemles gennem § 13, betingelserne hertil tage udgangspunkt i hensynet til barnets trivsel og udvikling, kontrollen forudsætter dog, at den anbragte har samtykket til dette, interviewene viser at døgninstitutioner er opmærksomme på disse betingelser.

Kontrol af person og opholdsrum kan kun ske hvis det antages at den anbragte har nogle effekter som der i henhold til ordensbestemmelser ikke er tilladte at have i opholdsrummet eller af sikkerhedsmæssige hensyn. Personundersøgelse kan ske under betingelsen, at undersøgelsen kun sker udenpå tøj ved klap, der kan ske undersøgelse af lommer, sko og den anbragte kan bedes om, at tage overtøjet af. Der må ikke indføres genstande inde i munden, men den anbragte kan bedes om, at åben sin mund og løfte tungen.

Alle typer af kontrol og undersøgelser af den anbragte skal være oplyst den anbragte med en begrundelse og alle undersøgelser skal helst ske af 2 ansatte, men ved under helt særlige omstændigheder, kan dette foretages af 1 ansat, ingen andre en den anbragte selv og de ansatte må overvære undersøgelserne.

Det følger af § 15 i magtanvendelsesloven, at kun kommunalbestyrelsen har bemyndigelsen til at træffe afgørelse om den anbragte skal holdes tilbage i op til 14 dage på døgninstitutionen. Tilbageholdelsen af den anbragte kan kun ske ved fysisk tilbageholdelse gennem fastholdelse, såfremt det vurderes at den anbragte forsøger/ vil forsøge at forlade døgninstitutionen. Betingelserne for at en anbragt kan tilbageholdes i op til 14 dage, ville kunne imødekommes hvis døgninstitutionen har et særlig behov for en nærmere udredning af anbragte og dette har en afgørende betydning for den

efterfølgende socialpædagogiske behandling af den anbragte. Tilbageholdelse af anbragte kan sidestilles med frihedsberøvelse, da anbragte hindres i at forlade et afgrænset område, det kan også dog diskuteres om tilbageholdelse på en anden fysisk placering ville kunne hjemles under denne bestemmelse eksempelvis ved placering ude i hytterne, væk fra byen og hvor man kun kan komme dertil i båd, det må derfor vurderes om det er hensigtsmæssigt i forhold til formålet med tilbageholdelsen.

En hver form for magt der er anvendt skal indrettes til Naalakkersuisut og kommunerne. Indberetning vil som det første danne et overblik over hyppighed, karakter og lovlighed over anvendt magt overfor anbragte børn og unge, endvidere kan indberetningen anvendes som et middel mod forebyggelse af magtanvendelse hvis det f.eks. omhandler magtanvendelse overfor en specifik gruppe af anbragte. Indberetninger forpligtiger yderligere de overordnede myndigheder, til at handle ud fra de indberetninger der er indgivet.

Når myndighederne anvender magt overfor de anbragte børn og unge, er de anbragte børn beskyttet af nogle helt grundlæggende rettigheder, for ligesom alle andre børn har de anbragte ret til personlig frihed, ret til ikke at få krænket deres bolig, ret til beskyttelse mod tortur, umenneskelig og nedværdigende behandling, ret til respekt og beskyttelse af privat- og familieliv samt skal de sikres at beslutninger der tages af de offentlige myndigheder der vedrørende det enkelte barn, altid skal være til barnets bedste.

Foruden ovenstående rettigheder er de anbragte børn og unge også beskyttet af Inatsisartutlov nr. 1 af 23. november 2013 om magtanvendelse på det sociale område, idet loven foreskriver, at ved anvendelse af magt overfor anbragte børn og unge, skal hver situation afpasses forholdene og formålet med magtanvendelsen, det betyder at de anbragte derved også nyder beskyttelse gennem legalitetsprincippet, proportionalitetsprincippet og mindsteindgrebsprincippet når de oplever fysisk magtanvendelse på døgninstitutionerne.

Ovenstående principper beskytter, at indgreb i barnets grundlæggende rettigheder altid er hjemlet i lov, hjemmelskravet i forhold til magtanvendelse overfor anbragte børn og unge må derfor vurderes som et skærpet hjemmelskrav, ligeledes sikres at magt kun må anvendes når det er helt påkrævet, dvs. hvis den anbragte enten er til skade for sig selv eller andre omkring sig samt at anvendelse af magt altid skal ske med respekt for barnet selvbestemmelse og integritet.

Helt overordnet kan det konkluderes, at når det handler om magtanvendelse overfor anbragte børn og unge, så nyder de anbragte børn og unge, udover Grundloven, EMRK og Børnekonventionen, en særlig beskyttelse gennem magtanvendelsesloven, hjemlen til magtanvendelse overfor de anbragte bliver begrænset af forskellige hensyn, betingelser og krav, hvis disse hensyn og krav overskrides, ville dette anses som ikke tilladt magtanvendelse.

Udgangspunktet for at der kan magtanvendelse overfor anbragte er derved;

- At det kun kan ske i henhold til lov
- At det skal tilpasses hver enkelt situation
- At det aldrig må gå ud over det strengt nødvendige
- At det skal stå i rimeligt forhold, til det der søges opnået
- At det skal ske så skånsom som muligt
- At det skal tage mest muligt hensyn til barnet

I forhold til min aktindsigtsbegæring - offentlighedsloven

Fra min anmodning om aktindsigt blev sendt afsted og til der blev truffet en afgørelse, efter jeg gentagen gange rykkede for svar, gik der 20 dage.

I følge offentlighedslovens § 16 skal myndigheder snarest afgøre om en begæring kan imødekommes samt at hvis en begæring ikke imødekommes eller afslås indenfor 10 dage efter modtagelsen, skal myndigheden underrette den begærede om grunden hertil samt om hvornår en afgørelse kan forventes. Det skete ikke lige i mit tilfælde, jeg har selv gentagne gange måtte rykke for svar og til sidst selv anmode om en skriftlig afgørelse, for at kunne komme videre med sagen.

I forhold til begrundelsen for afslagene fra Departementet som afgav den sidste og endelige afgørelsen henvises der til § 4 stk. 3 i loven om identifikationskrav, jeg mener dog selv, at min præcisering er klar og tydelig, idet det var en anmodning om aktindsigt i alle sager vedr. indberetning om magtanvendelse på døgninstitutionerne i Grønland, yderligere begrundes afslagene i, at en bachelor-opgave ikke kan sidestilles med en videnskabelig undersøgelse, at den ikke har offentlighedens interesser eller at der ikke er tale om et principielt spørgsmål

Jeg finder det enormt ærgerligt, at Departementet ikke mener, at min bachelor-projekt ikke ville kunne have offentlighedens interesse, det mener jeg jo det har.

8. Litteraturliste

Bøger

- Blume, Peter; *Retssystemet og juridisk metode* (2020) 4. udgave. Jurist og økonomforbundets forlag
- Bruun, Matias Røjle; *Grønlandsk Kriminalret* (2021) 1. udgave. Djøf Forlag
- Christensen, Jens Peter; Jensen Jørgen Albæk; Jensen, Michael Hansen (2020) *Dansk Statsret*, 3. udgave. Jurist og Økonomiforbundets forlag
- Evald, Jens (2016) *Juridisk teori, metode og videnskab*, 1. udgave. Jurist og økonomforbundets forlag
- Evald, Jens; Schaumburg-Müller; Sten *Filosofi, Retsvidenskab og retskildelære* (2004) 1. udgave. Jurist og økonomforbundets forlag
- Eyben, Bo von; *Juridisk Ordbog* (2004), 12. udgave. Forlaget Thomson A/S, København
- Harboe, Thomas; *Metode og projektskrivning – en introduktion* (2015) 2. udgave. Samfundslitteratur.
- Rytter, Jens Elo; *Individets grundlæggende rettigheder*, (2019) 3. udgave. Karnov Group Denmark A/S, København
- Rytter, Jens Elo; *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention - og dansk ret* (2003) 1. udgave. Forlaget Thomson A/S, København

Lovgivning

- Det Danske Riges Grundlov Lov nr. 169 af 05/06/1953
- Inatsisartutlov nr. 1 af 21. november 2013 om Magtanvendelse inden for det sociale områder, herunder Almindelige bemærkninger samt bemærkninger til de enkelte bestemmelser til lovforslaget om magtanvendelse inden for det sociale område fremsat den 31. juli 2013
- Lovbekendtgørelse nr. 750 af 19/10/1998 Den Europæiske Menneskerettighedskonvention
- Bekendtgørelse af kriminallov for Grønland nr. 1045 af 07/09/2017

Konventioner

- FN-konventionen af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder

Hjemmesider

- www.stat.gl senest besøgsdag 30.05.21, kl. 23.44
- <https://metodeguiden.au.dk/semistruktureret-interview/>, senest besøgsdato 30.05.21, kl. 23.46
- <https://www.etiskraad.dk/~media/Etisk-Raad/Etiske-Temaer/Introduktion-til-etik/Publikationer/1994-etik-en-introduktion.pdf>, senest besøgsdato 31.05.21, kl. 02.33
- <http://forvaltningsret.ufora.dk/>, seneste besøgsdato 31.05.21, kl. 02.46
- <https://ka.dk/personale/afskedigelse/paatale-og-advarsel>, senest besøgsdato 30.05.21, kl. 22.30
- www.uupi.gl, seneste besøgsdato 29.05.21, kl. 16.05

Ombudsmandsudtalelser

- FOB 2017-27 - Sag nr. 17/00857 - *Manglende hjemmel til postkontrol på sikret institution.*
- FOU nr. 1990.227 *Begrænsninger i tvangsfjernet barns adgang til fortrolige telefonsamtaler med moderen.*
- FOU nr. 2020.30 - *Natlig aflåsning af vinduer mv. på åben del af institution*

Domme

- UfR 2004.1977V - *betingelserne for en fortsat tvangsanbringelse af et 9-årigt barn ikke længere opfyldt*
- U.2020.1555H - TFA2020.156H. *Tvangsanbringelse indebar ikke ulovlig frihedsberøvelse eller ulovlig indskrænkning i bevægelsesfriheden'*
- U.2017.750 – TfK 2017.179/1 - *Pædagog på døgninstitution straffet for overtrædelse af straffelovens § 244 ved at have taget hårdt fat i en knap 8-årig piges overarm for at få hende til at falde til ro, idet magtanvendelsen ikke var lovlig efter serviceloven.*
- U.2019.1874 – TfK 2019.571/1 *Greb i nakken på en 10-årig dreng, der stod med en brandsprøjte i hænderne, var en overtrædelse af straffelovens § 244, men straffrit efter straffelovens § 13, stk. 1, om nødværge.*
- U.2018.3631.Ø – *en 8-årig pige får tilkendt godtgørelse af kommunen da kommunen ikke har hindret overgreb af pigen, begået af stedfaren.*